

Svar på remiss Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

KN2026/01494

Kommunens ställningstagande

Luleå kommun tillstyrker promemorians övergripande inriktning att stärka energiplaneringen, energieffektiviseringen och kopplingen mellan energifrågor, samhällsplanering och näringslivsutveckling. Kommunen tillstyrker även att energiberedskap och framtida energi- och effektbehov ges större betydelse i planeringen.

Kommunen avstyrker dock de delar av förslaget som innebär att kommunerna ges ansvar för regionala energi- och effektanalyser samt mellankommunal samordning. Dessa uppgifter bör i stället hanteras på regional nivå. Kommunen motsätter sig även att energiplaneringen utvecklas till ett parallellt planerings- och uppföljningssystem vid sidan av ordinarie verksamhetsstyrning samt att nya kommunala åtaganden införs utan att den kommunala finansieringsprincipen tillämpas.

För kommuner som Luleå är energiplaneringen inte enbart en fråga om energiförsörjning utan även en strategisk förutsättning för näringslivsutveckling, industriell omställning och framtida investeringar. Kommunen ser därför positivt på att promemorian tydligare kopplar samman energiplanering, fysisk planering och näringslivsutveckling. En väl fungerande energiplanering är avgörande för att möjliggöra fortsatt tillväxt, elektrifiering och stärkt konkurrenskraft.

Samtidigt bedömer kommunen att promemorian innebär en betydande utökning av kommunernas ansvar för analys, planering, samordning, rapportering och uppföljning. Flera av de föreslagna uppgifterna avser frågor som redan hanteras inom befintlig lagstiftning och etablerade planeringsprocesser. Kommunen ser därför en risk för parallella planerings- och uppföljningssystem, dubbelarbete och ökade administrativa kostnader utan att nyttan av de nya kraven fullt ut har redovisats.

Luleå kommun anser särskilt att:

- energiplanen bör vara ett strategiskt styrdokument med fokus på mål, inriktning, planeringsförutsättningar och prioriteringar, medan genomförande och uppföljning av åtgärder bör ske inom nämnders och kommunala bolags ordinarie styr- och uppföljningsprocesser,
- regionala energi- och effektunderlag samt samordning av mellankommunala energifrågor bör vara ett ansvar för länsstyrelserna inom ramen för deras regionala samordningsuppdrag, medan kommunerna bör bidra med lokala planeringsunderlag och lokalkännedom,
- befintliga analyser, planeringsunderlag och processer enligt plan- och bygglagen, miljöbalken samt regelverken för samhällsskydd och beredskap ska kunna användas för att uppfylla lagens krav,
- energiplaneringen bör utformas så att den stärker förutsättningarna för näringslivsutveckling, elektrifiering, industriell omställning och framtida etableringar, samtidigt som samspelet mellan nationell, regional och lokal nivå tydliggörs,
- principen om energieffektivitet först måste kunna balanseras mot andra samhällsviktiga mål såsom robusthet, försörjningssäkerhet, civilt försvar, samhällsberedskap, verksamhetskrav och kulturmiljöhänsyn,
- lagstiftningen inte bör leda till parallella planerings-, rapporterings- och uppföljningssystem vid sidan av kommunernas befintliga styrmodeller och planeringsprocesser,
- de administrativa och ekonomiska konsekvenserna för kommunerna, särskilt avseende datainsamling, analys, rapportering, uppföljning, systemutveckling och långsiktiga investeringar i fastighetsbeståndet, är underskattade i promemorian,
- staten bör tillhandahålla nationella vägledningar, metodstöd, analysunderlag och rapporteringsmodeller för att säkerställa likvärdig tillämpning och undvika att varje kommun utvecklar egna metoder,
- nya kommunala uppgifter och kostnader som följer av lagstiftningen ska finansieras i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Luleå kommuns synpunkter på förslaget

Energiplanen bör vara ett strategiskt styrdokument

Luleå kommun delar bedömningen att kommunen ska ha en energiplan som beslutas av kommunfullmäktige. Energifrågor är av central betydelse för kommunens långsiktiga samhällsutveckling, fysiska planering, näringslivsutveckling, energiomställning och beredskap.

Kommunen anser dock att energiplanen tydligare bör definieras som ett strategiskt dokument. Promemorian innebär att energiplanen ska innehålla och följas upp genom åtgärder som genomförs inom flera nämnders och kommunala bolags verksamhetsområden. Detta riskerar att skapa ett parallellt styr- och uppföljningssystem vid sidan av kommunens ordinarie mål-, budget- och verksamhetsstyrning.

I kommunens styrmodell omsätts strategiska mål genom nämndernas verksamhetsplaner, investeringsplaner, internbudgetar samt kommunala bolags affärsplaner och ägardirektiv. Krav på att åtgärder ska särredovisas och följas upp inom ramen för energiplanen innebär att samma åtgärder riskerar att planeras, redovisas och följas upp i flera olika system samtidigt.

Kommunen anser därför att energiplanen bör fokusera på mål, inriktning, planeringsförutsättningar och strategiska prioriteringar. Genomförande och uppföljning av konkreta åtgärder bör ske inom respektive nämnds och bolags ordinarie styr- och uppföljningsprocesser.

Vidare behöver det tydliggöras hur energiplanen ska förhålla sig till befintliga styrdokument såsom lokalförsörjningsplaner, underhållsplaner, energieffektiviseringsplaner, investeringsplaner och andra verksamhetsspecifika planeringsunderlag. Kommunen ser annars en risk för ökad administration utan motsvarande mervärde.

Regionala energi- och effektunderlag bör tas fram regionalt

Kommunen bedömer att promemorian lägger ett alltför långtgående ansvar på enskilda kommuner att analysera och samordna frågor som till stor del är regionala, såsom energi- och effektbehov, energiinfrastruktur och mellankommunala beroenden.

Luleå kommun anser att regionala energi- och effektunderlag i första hand bör tas fram av länsstyrelserna inom ramen för deras regionala samordningsansvar. Kommunernas roll bör vara att bidra med lokala planeringsförutsättningar och kunskap om markanvändning, etableringar och samhällsutveckling.

Kommunen noterar att staten inom översiktsplaneringen redan tillämpar en modell där länsstyrelsen ansvarar för planeringsunderlag och redovisning av

statliga och mellankommunala intressen. En motsvarande ansvarsfördelning bör övervägas även inom energiplaneringen.

Kommunen vill samtidigt betona vikten av en nära samverkan mellan kommuner, nätföretag, näringsliv och myndigheter. Särskilt i norra Sverige behöver energi- och effektfrågor analyseras ur ett regionalt perspektiv för att möta behoven från elektrifiering och omfattande industriell omställning.

Befintliga processer bör kunna användas

Kommunen bedömer att flera av promemorians krav överlappar med arbete som redan bedrivs inom:

- risk- och sårbarhetsanalyser,
- Styrel-planering,
- civil beredskap,
- översiktsplanering,
- strategiska miljöbedömningar,
- befintliga energi- och fastighetsförvaltningsprocesser.

Kommunen anser därför att befintliga analyser, planer och underlag ska kunna användas för att uppfylla lagens krav. Nya parallella analys- och rapporteringssystem bör undvikas.

Kommunen bedömer vidare att analyser enligt principen om energieffektivitet först i flera avseenden överlappar med bedömningar som redan genomförs enligt miljöbalkens hushållningsbestämmelser, energihushållningsprincipen och strategiska miljöbedömningar inom fysisk planering.

Det bör därför tydliggöras att befintliga analyser kan användas för att uppfylla lagens krav och att nya parallella analysprocesser inte ska behöva skapas.

Energieffektivitet måste balanseras mot andra samhällsmål

Luleå kommun delar uppfattningen att energieffektivitet ska vara en viktig del av beslutsunderlag för investeringar och planering.

Kommunen vill dock framhålla att energieffektivitet inte ensamt kan vara styrande för samhällsviktig verksamhet. Krav på robusthet, försörjningssäkerhet, civilt försvar och kontinuitet kan i vissa fall motivera lösningar som innebär högre energianvändning, exempelvis reservkraft, redundans och andra beredskapsåtgärder.

Det behövs därför tydligare vägledning kring hur principen om energieffektivitet först ska balanseras mot andra nationella mål.

Konsekvenserna för kommunerna är underskattade

Kommunen bedömer att promemorian underskattar de administrativa och ekonomiska konsekvenserna för kommunerna.

Förslagen kommer att medföra ökade krav på:

- analys,
- datainsamling,
- rapportering,
- uppföljning,
- systemutveckling,
- kvalitetssäkring.

För kommunala fastighetsägare innebär förslagen dessutom ökade långsiktiga investeringsbehov för att möta högre krav på energiprestanda.

Luleå kommun anser därför att staten bör tillhandahålla nationella vägledningar, gemensamma metodstöd och rapporteringsmodeller. Om staten väljer att genomföra förslaget bör de nya uppgifterna finansieras i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Avslutande synpunkt

Luleå kommun ser positivt på att energiplaneringen stärks och att framtida energi- och effektbehov ges större vikt i samhällsplaneringen. För att regelverket ska bli ändamålsenligt och långsiktigt hållbart behöver dock ansvar, rådighet och finansiering följa varandra bättre. Kommunen anser därför att regionala analyser bör hanteras på regional nivå, att befintliga processer ska kunna användas för att uppfylla lagens krav och att energiplaneringen inte bör utvecklas till ett parallellt kommunalt styr- och uppföljningssystem.

Luleå Kommun